

HASTANELERDE ACİL YARDIM VE AFET YÖNETİMİ

Öğr. Gör. Dr. Mustafa NAL
Sağ. Mem. Ekrem SEVİM
Öğr. Gör. Burcu NAL

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Yayın Koordinatörü
978-605-81550-7-7	Yasin Dilmen
Kitap Adı	Sayfa ve Kapak Tasarımı
Hastanelerde Acil Yardım ve Afet Yönetimi	Rahime DİLMEN
Yazarlar	Yayıncı Sertifika No
Öğr. Gör. Dr. Mustafa NAL Sağ. Mem. Ekrem SEVİM Öğr. Gör. Burcu NAL	25465
	Baskı ve Cilt
	Sonçağ Matbaacılık
	DOI
	10.37609/akya.2027

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz	ix
Giriş.....	1
BÖLÜM 1	3
Sağlık Hizmetleri ve Hastane Organizasyonları	3
1.1. Sağlık	3
1.1.1. Sağlıkın Belirleyicileri.....	5
1.2. Sağlık Hizmetleri	10
2.1.1. Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri.....	11
1.3. Sağlık Hizmetlerinin Sınıflandırılması	14
1.3.1. Koruyucu Sağlık Hizmetleri	14
1.3.2. Tedavi Edici Hizmetler	15
1.3.3. Rehabilitasyon Hizmetleri	16
1.4. Sağlıkın Geliştirilmesi Hizmetleri	17
1.5. Hastanelerin Tanımı	18
1.6. Hastanelerin Özeti.....	19
1.6.1. Organizasyon Açısından Hastanelerin Özellikleri	21

1.7. Hastanelerin Sınıflandırılması.....	23
1.7.1. Hastanelerin Mülkiyet Esasına Göre Sınıflandırılması.....	23
1.7.2. Hastanelerin Yatak Kapasitelerine (Büyükliklerine) Göre Sınıflandırılması	24
1.7.3. Hastanelerin Sundukları Tedavi Hizmetinin Türüne Göre Sınıflandırılması	24
1.7.4. Hastanelerin Hastaların Kalış Sürelerine Göre Sınıflandırılması.....	26
BÖLÜM 2	29
Hastanelerde Acil Durum, Acil Yardım ve Afet Yönetimi.....	29
2.1. Afet İle İlgili Temel Kavramlar.....	29
2.2. Afet.....	33
2.3. Acil Durum.....	36
2.4. Afetlerde Acil Yardım	36
2.4.1. İlk ve Acil Yardım Nedir?	36
2.4.2. İlk Yardım ve Acil Yardım Arasındaki Fark nedir?	37
2.5. Acil Yardım ve Triyaj.....	37
2.5.1. Triyajda Temel Kurallar	40
2.5.2. Triyaj Personeli ve Sorumlulukları	42
2.5.3. Triyaj Çeşitleri	46
2.6. Triyaj Sisteminde Sınıflama ve Uygulama	47
2.6.1. Triyaj Kartı.....	49
2.6.2. Triyajda START Yöntemi	50
2.6.3. Acil Servis Triyajı	51

2.7. Hastanelerde Kitlesele Yaralanmalı Olaylarda Müdahale.....	53
2.7.1. Acil Durum ve Afet Yönetimi.....	55
2.7.2. Afet Yönetiminde Temel İlkeler.....	58
2.7.3. Hastanelerde Acil Durum ve Afet Planı.....	63
2.8. Risk Değerlendirmesi.....	70
2.9. Afet Riskini Belirleme	72
2.10. Hastanelerde Acil Durumun Tespiti ve Acil Müdahale.....	73
2.10.1. Hastane Olay Seviyesinin Tespiti.....	73
2.11. Acil Durum ve Afet Yönetimi Sağlıkta Kalite Standartları.....	74
Kaynakça.....	75

ÖNSÖZ

Ülkemizde sağlık sektöründeki gelişmelere paralel olarak, üniversitelerde de Sağlık Yönetimi ile ilgili ön lisans, lisans ve lisansüstü bölümlerde öğrenci sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Sağlık Kurumlarında ihmal edilmemesi gereken konulardan biri de Afet Yönetimi'dir. Hastanelerde Acil Yardım ve Afet Yönetimi ile ilgili hazırlanan bu eserin üniversite öğrencilerine ve sağlık yöneticisi adaylarına katkı sağlaması dileği ile saygılar sunarız.

Öğr. Gör. Dr. Mustafa NAL
Sağ. Mem. Ekrem SEVİM
Öğr. Gör. Burcu NAL

KAYNAKÇA

- Açıklamalı Afet Yönetimleri Sözlüğü (AAYS), Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2014.
- Akyolcu, N. “Acil birimlerde triyaj”. *ŞörenceNightingale Hemşirelik Dergisi*, 2007;15:7-17.
- Akdur, R. (2006). “Sağlık Sektörü: Temel Kavramlar, Türkiye ve Avrupa Birliği’nde Durum ve Türkiye’nin Birliğe Uyumu”, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, Yayın No: 2.
- Altıntaş, T., (2003). “Hastane İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Uygulaması İ.Ü. Kardiyoloji Enstitüsü’nde Bir Örnek Uygulama”, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, D., 2009. Hastane Mimarisi İlkeler ve Ölçütler, Entegre Matbaacılık, İstanbul.
- Barzi, A. (2009). “Quality in Healthcare Organizations: Its Meaning and Measurement, University of Texas”, Texas School of Public Health, Unpublished Doctor of Philosophy Thesis.
- Bilir, N., Özcebe, H., (2014). “Tütün Bağımlılığı ve Kontrolü: Bireysel, Toplumsal ve Sosyal Pazarlama Yaklaşımları”, *Eurasian J Pulmonol*, sayı:16: 63-8.
- Bracken J (2003). Triage. Newberry L (Ed). *Emergency Nursing*. 5th. ed., St. Louis, Mosby, 75-83.
- Dahlgren G, Whitehead M., (1991). *Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health*. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.
- Ergünay, O. (2005). Afet Yönetiminde İşbirliği ve Koordinasyonun Önemi, İçinde: Afet Yönetiminin Temel İlkeleri, Ed: Kadioğlu, M., Özdamar, E. JICA Türkiye Ofisi, Ankara.
- Fahjan, Y., Pakdamar, F., Eryılmaz, Y., & Kara, F. İ. (2015). Afet Planlamasında Deprem Riski Belirsizliklerinin Değerlendirilmesi. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 1(1-2), 21-39.
- Göransson K.E., Ehrenberg A, Ehnfors M. Triage in emergency departments: national survey. *J Clin Nurs* 2005;14:1067-74.
- Gülkan, P., Balamir, M., Yakut, A. (2005). Afet Yönetiminin Stratejik İlkeleri: Türkiye ve Dünyadaki Politikalara Genel

- Bakış, İçinde: Afet Yönetimin Temel İlkeleri, Ed: Kadioğlu, M., Özdamar, E. JICA Türkiye Ofisi, Ankara.
- Hastane Afet ve Acil Durum Planı (HAP) Hazırlama Kılavuzu (2015), Sağlık Bakanlığı Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Işık, Ö., Aydınlioğlu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., & Ay, A. (2012). Afet Yönetimi Ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri, Okmeydanı Tıp Dergisi, 28(2), 82-123.
- Kadioğlu, M. (2005). Kurum ve Kuruluşlar için Afet ve acil Yardım Planı, İçinde: Afet Yönetimin Temel İlkeleri, Ed: Kadioğlu, M., Özdamar, E. JICA Türkiye Ofisi, Ankara.
- Kadioğlu, M., 2008: Modern, Bütünleşik Afet Yönetimin Temel İlkeleri; Kadioğlu, M. ve Özdamar, E., (editörler), “Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri”; s. 1-34, JICA Türkiye Ofisi Yayınları No: 2, Ankara.
- Karaçay, P, Selvet S. “Acil Servislerde Triyaj Uygulaması.” Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2007; 4 (2): 9-15 .
- Kavuncubaşı, Ş., (2000). “Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi”, Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Kıvanç, M.M., (2015). “Evrensel Sağlık Bildirgeleri ve Türkiye’de Sağlık Reformları”, Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, Sayı:3 Cilt:2, ss.162-166.
- Kurtulmuş, S., 1998. Sağlık Ekonomisi ve Hastane Yönetimi, Değişim Dinamikleri Yayınları, İstanbul.
- Müzeyyen Ataseven Tarhan, Semiha Akın, Ataseven Tarhan M , Akın S. Triyaj Uygulamalarında Hemşirelerin Rollerini CBU-SBED, 2016, 3(2):170-174
- Odabaşı, Y. (2001). “Sağlık Hizmetleri Pazarlaması”, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- OECD, <http://www.oecd.org/els/health-systems/health-data.htm>
- Özdikmen, T. (2015). Afet ve Acil Durum Yönetimi, Seçkin Yayıncılık.
- Öner Şimşek D. Triaj Sistemlerine Genel Bakış Ve Türkiye’de Acilservis Başvurularını Etkileyen Faktörlerin Lojistik Reg-

- resyon İle Belirlenmesi Sosyal Güvence Dergisi / Yıl: 7 / Sayı: 13:84-115
- Özkara, Y. (2006). “Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Hasta Memnuniyetinin Sağlık Ekonomisindeki Yeri ve Önemi: Bir Uygulama”, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, Türkiye.
- Palteki, T. (2013). Hastane Yönetimi, İçinde: Hastane Afet Yönetimi, Ed: Sur, H.,Palteki, T., Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
- Sağlık Bakanlığı. (2009). Yataklı Sağlık Tesislerinde Acil Servis Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ.
- Sağlık Bakanlığı. (2010). Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği
- Sağlık Bakanlığı. (2013). Acil Servis İşleyiş Prosedürü.
- Sargutan, A.E., (2005). “Sağlık Sektörü ve Sağlık Sistemlerinin Yapısı”, Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 8(3), 400-428.
- Sarp N. “Doğal Afetler Toplum Sağlığını Koruma”, Sivil Savunma Teşkilatı Yayını, 2009
- Sayım, F.,(2015). “Sağlık Hizmetinin Özellikleri” Akademik Arge Dergisi-Sosyal Bilimler, Sayı:15-1, ss:1-15.
- Songur, C., (2016). “Sağlık Göstergelerine Göre Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü Ülkelerinin Kümeleme Analizi”, SGD Sosyal Güvenlik Dergisi, Cilt: 6 - Sayı: 1:197-224.
- Tarım, M. (2013). Hastane Yönetimi, İçinde: Tıbbi Risk Yönetimi, Ed: Sur, H.,Palteki, T., Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
- Tengilimoğlu, D., Işık, O., & Akbolat, M. (2014). Sağlık İşletmeleri Yönetimi, Nobel Yayın, Ankara.
- Tengilimoğlu, D., Akbolat, M. & Işık, O., (2015). Sağlık İşletmeleri Yönetimi. 7. Baskı, Nobel Kitapevi, ANKARA.
- Terris, M. (1992). Concepts Of HealthPromotion: Dualities İn PublicHealthTheory. Journal Of PublicHealthPolicy, 13(3), 267-276.
- Törenci, H.E. (2015). Afet Yönetimi ve Bursa’da Sağlık Sektöründe Afet Yönetimi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Trevey-Pagel E. A fivelevelemergencytriagesystem. Point of View 2003;42:4-6.
- Usta G, Torpuş K, Küçük U. “Afetlerde START Triaaj Skalası” Doğal Afetler ve Çevre Dergisi Cilt:3 · Sayı:2 · Sayfa:70-76 · Temmuz 2017.
- Yurdakök K.. (2001). Afet ve Afetlerden Korunma, Afetlerde Sağlık Hizmetleri Yönetimi Kurs Kitabı, İzmir.
- World HealthOrganization (WHO), <http://www.who.int/suggestions/faq/en/> ET:25.07.2018.
- World HealthOrganization (WHO), <http://www.who.int/management/facility/hospital/en/> ET:25.07.2018.
- Yıldırım, S. (1994). Sağlık Hizmetlerinde Harcama ve Maliyet Analizi, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi.
- http://www.isgk.sakarya.edu.tr/sites/isgk.sakarya.edu.tr/file/g__Risk_Degerlendirmesi.pdf ET:24.04.2016.
- <http://www.istanbul saglik.gov.tr/w/sb/kriz/belge/triaaj.pdf>
- http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Triyaj.pdf ET: 24.05.2018.